

Mitsa V.V.

Head of the Centre for Pre-University
Preparation and Work with Foreign Citizens,
Uzhhorod National University

LOCATION AND THE ROLE OF SMALL ENTERPRISE IN THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION

The issue of stimulating and supporting the activities of small business enterprises in modern conditions is one of the main directions of socio-economic growth of Ukraine as a whole and its separate regions. Effective functioning of the economy, including the regions, is impossible without small business, whose role is not only in filling market niches that are not covered by a large business but also within the framework of addressing the issues of the socio-economic development of territories, mitigating social tension, growth the number of middle class. The purpose of the article is to consider the defining apparatus and to specify the content of concepts of "small business", "institute", "institutional environment of small business" on the basis of modern institutionalism. The significance and role of institutions in the development of entrepreneurship are practically not marked. The institutional aspect of the small business is one of the few processes studied. The following issues remain unclear: how are the social and economic institutions of entrepreneurship interlinked, and whether one can speak in general about the institute of entrepreneurship. The article deals with the definition of small business in the context of its role in the development of the modern economy of the regions.

УДК 332.05

Герасимчук З.В.

доктор економічних наук, професор
Вищої школи міжнародних стосунків та суспільних комунікацій
(м. Хелм, Польща)

Свида І.В.

кандидат економічних наук, докторант
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
(м. Київ, Україна)

ТИПОЛОГІЯ ПРОБЛЕМНИХ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті актуалізовано проблематику типології проблемних регіонів у сучасних умовах. Обґрунтовано необхідність визначення проблемності регіонів та здійснення їх типології на засадах стійкого розвитку. Акцентовано увагу на тому, що підходи до проведення типології проблемних регіонів є застарілими. Аргументовано, що сучасна типологія проблемних регіонів має врахувати результати функціонування не тільки первинного та вторинного секторів економіки, але й сфери послуг та інформаційних технологій.

Ключові слова: *стійкий розвиток, проблемний регіон, типологія проблемних регіонів, сфера послуг, інформаційні технології.*

В статтє актуалізована проблематика типології проблемних регіонів в сучасних умовах. Обґрунтовано необхідність визначення проблемності регіонів та здійснення їх типології на основі стійкого розвитку. Акцентовано увагу на тому, що підходи до проведення типології проблемних регіонів є застарілими. Аргументовано, що сучасна типологія проблемних регіонів має врахувати результати функціонування не тільки первинного та вторинного секторів економіки, але й сфери послуг та інформаційних технологій.

том, что подходы к проведению типологии проблемных регионов являются устаревшими. Аргументировано, что современная типология проблемных регионов должна учитывать результаты функционирования не только первичного и вторичного секторов, но и сферы услуг и информационных технологий.

Ключевые слова: устойчивое развитие, проблемный регион, типология проблемных регионов, сфера услуг, информационные технологии.

The article focuses on the typology of problem regions in modern conditions. The necessity of determining the problem of regions and implementing their typology on the basis of sustainable development is substantiated. It is emphasized that approaches to the typology of problem regions are outdated. It is argued that the current typology of problem regions should take into account the results of the functioning of not only the primary and secondary sectors, but also the spheres of services and information technologies.

Keywords: sustainable development, problem region, typology of problem regions, sphere of services, information technologies.

Постановка проблеми. Стійкий розвиток держави визначається рівнем соціально-еколого-економічного розвитку її регіонів. Посилення диспропорцій між регіонами, погіршення якості проживання у всіх регіонах, загострення екологічних проблем, нестача інновацій, нераціональне та неефективне управління обмеженими фінансовими, інвестиційними, природними, людськими та іншими видами ресурсів ускладнюють процес досягнення стійкого розвитку країни загалом.

Вчені сходяться на думці про те, що причини проблемності регіонів полягають у нестачі фінансових коштів, невідповідному місці розташуванні та інших факторах. Вважаємо, що визначення проблемності регіону в сучасних реаліях не може обійтися, по-перше, без врахування завдань концепту стійкого розвитку, по-друге, без подолання проблем регіонів та досягнення стійкого розвитку, що має здійснюватися на базі нового техноукладу, тобто інформаційних технологій та сфери послуг. Незважаючи на те, що не потрібно багато коштів, щоби стимулювати розвиток проблемних територій, потрібна ефективна система стратегічного управління, яка націлена на пошук та використання нових можливостей територій для забезпечення соціально-еколого-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями розвитку проблемних регіонів переймалися такі провідні вчені, як, зокрема, В.Л. Галушак, А.Г. Гранберг, Є.П. Качан, Є.Г. Коваленко, В.С. Коломійчук, А.В. Куклінський, М.А. Хвесик.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак аналіз фахової літератури дає підстави стверджувати, що вчені у своїх напрацюваннях недостатньо пов'язують досягнення стійкого розвитку з подоланням різного ступеня проблемності регіонів. Сучасні ре-

алії увиразнюють невідкладність розроблення нових методів та технологій управління регіонами в напрямі досягнення ними стійкого розвитку та подолання проблем територій, зокрема через розумне використання ресурсів та перехід на новий техноуклад, пов'язаний зі становленням інформаційної економіки та сфери послуг.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті полягає в дослідженні поняття проблемності регіону, встановленні відповідності наявних підходів до типології проблемних регіонів умовам інформаційної економіки з урахуванням завдань стійкого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіон виступає складною динамічною системою, функціонування якої повністю залежить від доступності ресурсів та якісного управління ними. НТП та пов'язані з ним динамічні перетворення на фоні вичерпання природних запасів, нераціонального ресурсоспоживання та низки інших проблем, з одного боку, ускладнюють ситуацію через постійні зміни, що робить середовище існування нестабільним, а з іншого боку, змушують адаптуватися до змін через удосконалення, що може сприяти розв'язанню наявних проблем. Регіони, які не зуміють пристосуватися до нових умов, вчасно «перевести» ключові галузі та сфери діяльності на нові засади функціонування, а саме інформаційної економіки, ризикують залишитися в стадії проблемних. У зв'язку з переходом до нової базової технології та виконанням стратегічного завдання, що полягає в досягненні стійкого розвитку, мають змінитись і підходи до визначення проблемності регіонів, їх типізації та пошуку можливостей до довгострокового розвитку.

У фаховій літературі вчені трактують категорію «проблемний регіон» з декількох позицій. Є.П. Качан проблемними називає такі регіони,

в розвитку яких виникає низка несприятливих обставин постійного або тимчасового характеру, зокрема занепад економіки, соціально-політичні та етнічні конфлікти, масштабні техногенні аварії або стихійні природні явища [3]. Втім, такому негативному стану передують низка передумов, а на кожному з етапів є можливість втрутитися, щоб не допустити небажаного сценарію. Навіть негативні наслідки стихійних лих можна частково зменшити завдяки вчасному їх передбаченню, що можна забезпечити завдяки інформаційним технологіям та управлінню.

Є.Г. Коваленко проблемним вважає регіон, що самостійно не в змозі вирішити свої соціально-економічні проблеми чи реалізувати свій високий потенціал, тому потребує активної підтримки з боку держави. Основними ознаками проблемних регіонів вчений назвав особливу кризовість вияву масштабної проблеми, що створює загрозу соціально-економічному становищу, політстабільності та екорівновазі; наявність ресурсного потенціалу, використання якого особливо важливо для національної економіки; особливе значення геополітичного та геоекономічного положення регіону для стратегічних інтересів країни; нестачу у регіону власних фінансових ресурсів для вирішення проблем загальнонаціонального та світового значення [4]. Отже, вчений пропонує відносити до проблемних регіонів такі, ситуація в яких тією чи іншою мірою становить загрозу державі. Вважаємо упушенням те, що вчений в центр інтересів поставив тільки державу, а не регіон чи соціум.

Згідно з названими вченим критеріями до проблемних регіонів тією чи іншою мірою можна віднести більшість регіонів країни. Крім того, в Україні жоден регіон не відповідає критеріям стійкого розвитку. Ф.В. Заставний взагалі виходить з того, що вся Україна перебуває в значній економічній, демографічній, екологічній кризі, тобто в «депресії», і веде дослідження з точки зору рівня депресивності [3]. Але Є.Г. Коваленко попередив, що число виділених проблемних регіонів має бути не дуже великим, інакше зусилля держави щодо їх підтримки виявляться розмитими та малоефективними [4]. Є.П. Качан також стверджує, що слід виділяти невелику кількість проблемних регіонів, щоб мати реальні шанси (потрібний обсяг фінансових, матеріальних та інших ресурсів) на подолання негативної ситуації. В Україні, наприклад, вся її територія є зоною еколіха, але для реального розв'язання

екопроблем треба виокремити лише території з найбільш критичним станом довкілля і справді почати на них щось робити, інакше розпорощення дефіцитних ресурсів на велику кількість об'єктів ніколи не дасть швидкого позитивного результату [3]. Погоджуємося з тим, що вирішувати треба перш за все ті проблеми, які відіграють вирішальну роль у характеристиці регіонів.

З.В. Герасимчук та В.Л. Галуцак під характеристиками проблемного регіону пропонують розуміти об'єктивно наявні невідповідності між справжнім та бажаним станом соціально-економічної та екологічної сфер регіону. Досягнути бажаного (дещо ідеалізованого) стану регіону можна тільки через стратегічне управління стійким розвитком регіону.

М.О. Барановський вважає, що поняття «проблемний регіон» є узагальненим означенням різних типів територій, які характеризуються певними негативними тенденціями [1]. А.Г. Гранберг проблемними вважає регіони, які мають аномалії в розвитку.

Таким чином, зважаючи на наведені вище розуміння сутності визначення «проблемний регіон», можемо виокремити головні ознаки, за якими вчені відносять регіон до категорії проблемних: 1) виникнення низки несприятливих обставин постійного або тимчасового характеру (Є.П. Качан); 2) неспроможність самостійно вирішити свої соціально-економічні проблеми чи реалізувати свій високий потенціал (Є.Г. Коваленко); 3) невідповідності між справжнім та бажаним станом соціально-економічної та екологічної сфер регіону (З.В. Герасимчук, В.Л. Галуцак); 4) узагальнене означення різних типів територій, які характеризуються певними негативними тенденціями (М.О. Барановський); 5) регіони з аномаліями в розвитку (А.Г. Гранберг).

О.О. Гребенюк підкреслює, що визначення «проблемний регіон» є занадто загальним і не дає змогу навіть на концептуальному рівні досить чітко визначити межу між проблемними регіонами та успішними територіями, при цьому ступінь вирішення певних соціально-економічних проблем в кожному регіоні буде завжди відносним під впливом різних внутрішніх та зовнішніх змін [2]. Погоджуємося з тим, що різнобічність проблематики забезпечення управління регіональним поступом для досягнення регіоном стійкого розвитку на тривалу перспективу з урахуванням сукупності специфічних територіально-локальних проблем і складно вирішуваних ситуацій ускладнює саме визначення

змістового наповнення категорії «проблемний регіон».

В економічній літературі вчені класифікують проблемні регіони з різних позицій. А.Г. Гранберг пропонує класифікувати проблемні регіони за двох підходах: 1) за ступенем гостроти (кризовості) головних проблем економічного, геополітичного, етнічного та екологічного характеру; 2) за цілеспрямованого впливу на підставі типологізації регіонів за основними проблемами [3]. Головними типами проблемних регіонів вчений назвав відсталі (слаборозвинені) та депресивні регіони. Відсталими (слаборозвиненими) вчений вважає регіони, в яких традиційно низькі показники рівня життя порівняно з іншими регіонами країни. Депресивні регіони – це регіони, які в минулому посідали провідні місця в країні за рівнем економічного розвитку, але з різних причин, переважно не зумівши адаптуватися під НТП, занепали. Термін “distressed areas” перекладають як «територія в занепаді», «постраждалі території», «несприятливі території», хоча однозначного тлумачення терміна «депресивний регіон» немає. Багато вчених у своїх працях не надають чіткого типу проблемності регіону, переважно використовуючи термін «депресивний регіон», який у них асоціюється з відсталістю, кризою, слабким розвитком.

Підхід, запропонований А.Г. Гранбергом, дає змогу систематизувати та дослідити низку проблем регіону, однак його класифікація регіонів за типом головних проблем є досить обмеженою з точки зору стійкого розвитку.

М.А. Хвесик, Л.М. Горбач та П.П. Пастушенко відсталі та депресивні регіони доповнили новим типом проблемних регіонів, а саме прикордонними. Таким чином, вчені пов'язали проблемність регіону з периферійним місцем його розташування в країні.

В.В. Селіверстов, М.О. Бандман та С.І. Гузнер розширили перелік проблемних регіонів за типом, виокремивши традиційно відсталі, депресивні, традиційно розвинені, регіони, що програмно розвиваються. Як бачимо, вчені, виокремлюючи типи проблемних регіонів, керуються їх економічним розвитком без належного врахування соціальної чи екологічної складової.

Закон України «Про стимулювання розвитку регіону» визнає один тип проблемного регіону, а саме депресивний, під яким розуміє регіон чи його частину, рівень розвитку якого за показниками, визначеними Законом, є найнижчими серед територій відповідного типу. Законом ви-

значено такі типи депресивних територій: а) регіони; б) промислові райони; в) сільські райони; г) міста обласного підпорядкування.

В.С. є одним з перших вітчизняних науковців, який класифікував 5 типів адміністративних регіонів, таких як адмінрегіони, території яких постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС; адмінрегіони, які сильно забруднені, але головні і дуже потужні депресанти яких розташовані на суміжних територіях; прикордонні адмінрегіони; депресивні адмінрайони у гірській місцевості; депресивні райони, територія яких перетворюється на таку через слабкий розвиток транспортної мережі та інших елементів каркасу території [3].

Є.П. Качан здійснив типологію проблемних регіонів та навів два критерії їх визначення: 1) за оцінюванням ступеня кризової ситуації (райони з глибоким постійним економічним занепадом, конфліктні території, регіони стихійних (техногенних) катастроф); 2) головні об'єкти державної регіональної політики (відсталі, прикордонні, старопромислові регіони, піонерні райони) [3].

М.А. Хвесик, Л.М. Горбач та Н.В. Вишневіська пов'язували депресивність з порушеннями у функціональній і галузевій структурі регіону. Депресивними можуть бути як малі монофункціональні та середні міста, так і цілі регіони. Вчені розширили класифікацію депресивних регіонів, віднісши до них не тільки старопромислові, але й аграрні та видобувні території.

На думку багатьох вчених, старопромислові регіони найбільш перспективні для відтворення з-поміж усіх інших типів регіонів, оскільки мають збережений певний потенціал для розвитку. Зауважимо, що старопромислове виробництво є енерго- та матеріалозатратним, а також здійснюється на підставі застарілих технологій, тому може серйозно шкодити довкіллю та бути неспроможним виробляти конкурентоспроможну продукцію. Потенціал (будівлі, обладнання) може бути занадто застарілим та занедбаним, навіть кваліфікований в минулому персонал може розтратити кваліфікаційні навички без їх практичного застосування. Сучасні будівельні технології дають змогу зводити промислові об'єкти у порівняно короткий час, під конкретний вид виробництва та з дотриманням сучасних стандартів. Тому менш витратним та більш ефективним може стати будівництво нового об'єкта, ніж модернізація наявного. Більшу цінність можуть представляти сама територія,

розташована у міській чи приміській зоні, проведені до неї комунікації, доступність та стан інфраструктури регіону.

До аграрно-промислових відносять регіони, які не знали крайнощів індустріалізації та урбанізації, тому зберегли мережу невеликих поселень з високою часткою зайнятих у сільському господарстві. Вчені зазначають, що низку цих територій може становити також консервативна периферія, населення якої зберігає цінності доіндустріальних культурно-економічних укладів, тому такі території найменш перспективні для нового розвитку [3]. Вважаємо, що такі осередки старого укладу життя можуть розвиватись як культурно-історичні території зі збереженими традиціями, що становитиме інтерес для туристів.

Видобувні території характерні для локалітетів і пов'язані з видобутком корисних копалин. Виснаження родовищ або занепад гірничодобувного підприємства (наприклад, шахти), може зумовити деградацію цілого населеного пункту та прилеглих територій, якщо не диверсифікована структура економіки (відсутні галузі, прямо не пов'язані з добуванням ключового ресурсу).

Досить широка типологія використовується в економічно розвинених країнах. Вона включає такі типи регіонів, як депресивні (в минулому з високими темпами розвитку); стагнації (дуже низькі темпи розвитку); піонерні (нового освоєння); мікрорегіони (первинні регіони, за подальшого подрібнення яких їх ознаки втрачають сутність економічного розвитку); економічні регіони 1-го порядку (генеральні, які утворюють схеми

регіонального макроподілу країни); програмні (планові, на які поширюються цільові програми); унікальні (пов'язані зі зведенням крупних новобудов (проектні) або з дуже низьким рівнем розвитку (проблемні)) [1]. Така розширена типологія регіонів дає можливість більш широко та глибоко охопити дослідження проблемності регіонів, але вона не пов'язана із завданням досягнення стійкого розвитку регіону.

Типологію проблемних регіонів щодо особливостей інноваційних процесів проводить А.В. Куклинський, який класифікував креативні та інноваційні регіони, тобто лабораторії НТП, де зароджуються і проходять первинну апробацію базисні нововведення; адаптивні території, що здатні широко впроваджувати інновації на стадії їх масового поширення; консервативні ареали, які не сприймають багатьох інновацій [3]. О.В. Майборода розглядає таку класифікацію як найбільш відповідну депресивним регіонам. Зауважимо, що жодна галузь без інновацій та покращень не має майбутнього, тому вважаємо, що така класифікація буде актуальною для будь-якого типу регіону.

Отже, класична типологія регіонів включає такі типи проблемних регіонів (табл. 1).

Дослідивши типологію регіонів, звертаємо увагу на таке: 1) один регіон може мати декілька типів проблемних територій; 2) межі схожих по типу проблемності територій можуть виходити за межі однієї адміністративної області, наприклад гірські території Львівської, Закарпатської та Івано-Франківської областей мають більше схожих проблем між собою, ніж з низинними те-

Таблиця 1

Типологія проблемних регіонів

Автори класифікації	Типологія регіонів
А.Г. Гранберг	Відсталі (слаборозвинені), депресивні регіони.
М.А. Хвесик, Л.М. Горбач, П.П. Пастушенко	Відсталі, депресивні, прикордонні регіони.
В.В. Селіверстов, М.О. Бандман, С.І. Гузнер	Традиційно відсталі, депресивні, традиційно розвинені, регіони, що програмно розвиваються.
Закон України «Про стимулювання розвитку регіону»	Регіони, промислові райони, сільські райони, міста обласного підпорядкування.
В.С. Коломіїчук	Адмінрегіони (території яких постраждали через аварію на ЧАЕС; сильно забруднені та суміжні з ними території; прикордонні), адмінрайони (депресивні у гірській місцевості; депресивні через слабкий розвиток транспортної мережі та інфраструктури).
Є.П. Качан	Згідно з оцінюванням ступеня кризової ситуації (райони з глибоким постійним занепадом; конфліктні; стихійних і техногенних катастроф), головні об'єкти державної регіональної політики (відсталі; прикордонні; старопромислові; нового освоєння).
М.А. Хвесик, Л.М. Горбач, Н.В. Вишневська	Депресивні (старопромислові; аграрнопромислові; добувні) регіони.
Типологія на прикладі розвинених країн	Депресивні, стагнації, піонерні, мікрорегіони, економічні регіони 1-го порядку (генеральні), програмні (планові), унікальні регіони.
А.В. Куклинський	Інноваційні, адаптивні, консервативні регіони.

риторіями регіону, до якого вони належать адміністративно; 3) високий конкурентний потенціал територій може залишатися нереалізованим та розглядатися як стан проблемності, а не як невикористані можливості, наприклад гірські, прикордонні території розглядаються як проблемні.

Сучасний розвиток регіону безпосередньо пов'язаний зі сферою послуг, яка виступає як сукупність і самостійних галузей, і видів економічної діяльності, що обслуговують виробництво. Проте в найбільш відомих класифікаціях проблемних регіонів цього не враховано, тобто сфері послуг не приділено уваги ні як самостійній галузі, ні як обслуговуючій. Таким чином, наявна типологія регіонів заснована на визначенні проблемності з точки зору первинного та вторинного секторів. Як відомо, до первинного сектору належать сільське господарство, рибальство, лісова промисловість та гірництво, до вторинного – галузі економіки, що створюють закінчений продукт, а саме будівництво і виробництво. В індустріальному суспільстві навіть транспорт та зв'язок зараховувалися до виробництва, а результати діяльності сфери послуг не враховувалися у ВВП, а фінансувались вона за залишковим принципом.

Постіндустріальне суспільство характеризується бурхливим розвитком третинного сектору, а саме сфери послуг, адже постійно з'являються нові види послуг, розширюється їх номенклатура. Найбільш поширеними видами сфери послуг є фінансова діяльність, туризм, готельно-ресторанний бізнес, транспортно-логістичне обслуговування, зв'язок і комунікації (інформаційні технології), консалтинг, будівництво, торгівля, страхування, медицина, індустрія розваг, нерухомість, прокат, аудиторські, юридичні, комунальні, сервісні та інші професійні послуги. Таким чином, якщо взяти до уваги фінансові надходження від різних видів діяльності, які відносяться до сфери послуг, їхній вплив на довкілля та швидкість створення нових робочих місць, то не виробнича сфера має враховуватися в типології проблемних регіонів.

В економічно розвинених країнах ВВП зростає переважно за рахунок сфери обслуговування, більше половини населення цих країн також зайняте у сфері послуг, причому зазначені показники постійно зростають. Такі проблемні країни, як Туніс, що слабо забезпечені мінерально-сировинними ресурсами та родючими землями, демонструють високі показники зростання за рахунок розвитку індустрії туризму. Аграрна пе-

риферія Ірландія завдяки сфері послуг (фармацевтиці та інформаційним технологіям) продемонструвала більші показники зростання ВВП, ніж Великобританія. Особливу цінність сфера послуг має для проблемних регіонів та малого й середнього бізнесу, оскільки вимагає порівняно з промисловістю невеликого стартового капіталу за швидшої окупності, менше споживає ресурсів для забезпечення результату, а також через порівняно невеликі розміри невиробничих підприємств сфера послуг характеризується більшою маневреністю та гнучкістю, що дає їй змогу швидше та з меншими витратами адаптуватися до змін, отже, запобігти кризі. Проте типологію регіонів продовжують досліджувати здебільшого на рівні первинного та вторинного секторів. Більше того, економічно розвинені країни перейшли на інформаційні технології, які вчені назвали четвертинним сектором економіки. Перехід галузей регіону на інформаційні технології збільшує показники зростання ВВП, дає змогу створити нові робочі місця та не несе при цьому непоправних збитків довкіллю. Втім, незважаючи на пришвидшений розвиток сфери послуг та її переваги, а також перехід на новий рівень НТП (рівень інформаційних технологій), без промисловості та агропромислового комплексу розвиток регіонів неможливий. Проте виробнича діяльність і сільське господарство мають здійснюватися на базі нового техноукладу. Промисловість має перейти на високі технології та використовувати обладнання, що дасть змогу раціонально використовувати обмежені ресурси та не спричинятиме непоправних збитків довкіллю, агропромислового комплексу до застосування ощадливих технологій та методів господарювання з метою відтворення та мінімізації нанесення шкоди земельним ресурсам.

В динамічному середовищі роль регіонів під дією зовнішніх обставин змінюється. В минулому периферія вважалася відсталою територією, яка виживала за рахунок дотацій. Нині саме периферія завдяки пропозиції послуг відпочинку та оздоровлення може стати осередком туристичної галузі та обслуговуючих її видів діяльності. Внаслідок зовнішньоекономічної діяльності прикордонні території теж мають шанси відійти від статусу проблемних завдяки транспортно-логістичній галузі та суміжних з нею видів діяльності. Зазвичай розміщені на периферії прикордонні території можуть компенсувати віддаленість від центрів розвитку шляхом створення центрів транскордонного

співробітництва або спеціальних економічних зон, вигоди від чого отримують як прикордонні території, так і регіон та держава.

Динамічне середовище вимагає перегляду традиційних підходів до розвитку проблемних регіонів у напрямі пошуку додаткових можливостей розумного використання їх ресурсів для подолання проблемності та забезпечення соціально-еколого-економічного розвитку.

Висновки. Традиційні підходи до типології регіонів зводяться переважно до виокремлення двох типів регіону, а саме слабозвиненого і депресивного, при цьому неврахованими залишаються завдання стійкого розвитку. Вважаємо, що стратегічне управління регіоном має спрямовуватися на пошук додаткових можливостей розвитку слабозвинених територій, зокрема за рахунок сфери послуг, а депресивні території повинні відтворити свою виробничу діяльність, але за умови переходу на нову базову технологію, а саме інформаційну економіку. Це забезпечить економічне зростання територій та матеріальний добробут населення за збереження якісного стану довкілля.

Бібліографічний список:

1. Барановський М.О. Депресивні території: підходи до трактування, концепції формування, особливості типології. URL: http://ief.org.ua/Arjiv_ET/Baranovskiy307.pdf.
2. Гребенюк О.О. Особливості державного регулювання розвитку проблемних регіонів. Державне будівництво. 2009. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2009_1_19.
3. Качан Є.П. Регіональна економіка: підручник. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/83661-45-problemn-regoni-ta-h-tipologya.html>.
4. Коваленко Е.Г. Региональная экономика и управление. URL: <https://www.twirpx.com/file/145140>.

References:

1. Baranovskiy M.O. Depresyvni terytorii: pidkhody do traktuvannya, kontseptsii formuvannya, osoblyvosti typolohii. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://ief.org.ua/Arjiv_ET/Baranovskiy307.pdf.
2. Hrebeniuk O.O. Osoblyvosti derzhavnoho rehu-liuvannya rozvytku problemnykh rehioniv // Derzhavne budivnytstvo. 2009. № 1. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2009_1_19.
3. Kachan Ye.P. Rehionalna ekonomika: pidruchnyk. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://westudents.com.ua/glavy/83661-45-problemn-regoni-ta-h-tipologya.html>.
4. Kovalenko E.H. Rehyonalnaia ekonomyka y upravlenye [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.twirpx.com/file/145140>.

Gerasimchuk Z.V.

Doctor of Economic Sciences, Professor
Higher School of International Relations and Public Communications
Helm, Poland

Svida I.V.

Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student
Taurida National V.I. Vernadsky University
Kyiv, Ukraine

TYPOLOGY OF PROBLEM REGIONS IN THE CONDITIONS OF THE INFORMATION ECONOMY

Sustainable development of the state is determined by the level of socio-ecological and economic development of its regions. Scientists agree that the causes of problem regions are the lack of financial resources, disadvantageous location, and other factors. We believe that the definition of the problem of the region in modern realities cannot be achieved, firstly, without taking into account the objectives of the concept of sustainable development, and secondly, overcoming the problems of regions and achieving sustainable development should be based on a new technology, i.e., information technology and services, according to that a lot of funds are not needed to stimulate the development of problem areas, but an effective system of strategic management is needed, aimed at finding and using new opportunities for

territories to ensure socio-economic and ecological development.

The purpose of the article is to investigate the concept of the problem of the region and establish the conformity of existing approaches to the typology of problem regions to the conditions of the information economy, taking into account the problems of sustainable development.

The region is a complex dynamic system, the functioning of which depends entirely on the availability of resources and the quality management of them. NTP and its associated dynamic transformations against the background of exhaustion of natural resources, inappropriate resource consumption, and a number of other problems, on the one hand, complicates the situation through constant changes, making the habitat unstable, on the other hand, makes adaptation to change through the improvement that can help to solve existing problems. In connection with the transition to a new basic technology and a strategic task – the achievement of sustainable development, the approaches to determining the problem of regions should change.

The diversity of the problems of ensuring the management of regional progress to achieve the regional sustainable development for a long-term perspective, taking into account a set of specific territorial-local problems and difficult situations to be solved, makes it difficult to determine the content of the category “problem region”.

The modern development of the region is directly connected with the sphere of services. However, in the most well-known classifications of problem regions, this is not taken into account. The existing typology of regions is based on the definition of problems from the perspective of the primary and secondary sectors. Post-industrial society is characterized by the rapid development of the tertiary sector – the sphere of services. Moreover, economically developed countries have switched to information technology, which scientists called the quaternary sector of the economy.

The dynamic environment requires revision of traditional approaches to the development of problem regions in search of additional opportunities for the wise use of their resources to overcome the problem and ensure socio-ecological and economic development.